

# הילד שחזר למקורות

בזכות החסד

שעשה אביו

סיפור חיים

מיטלטל

# אדר השבת

## מייל המערכת

(לתגובות, הערות, הארות וסיפורים):

alon7148454@gmail.com

■ ■ ■

טלפון: 052-7148454

■ ■ ■

פקס: 08-9941870

## מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

## דיון הלכתי בשולחן השבת

משולחנם של גדולי ישראל

## נדר מעות לצורך מצות מצוה לעניים האם מותר להתקין מהמעות שיניים

שאלה: מעשה שהיה ביהודי ירא שמים שהקדיש סכום של \$21,111 לצורך קניית מצות מצווה לעניים מרודים. פרסם האיש בכל העיר כי בביתו קיים 'גמ"ח מצות מצוה' בו יוכל כל אביון לקבל את כל הממון הנדרש לו ולמשפחתו לקיום מצות מצוה. ויהי היום, אל מעונו של הנדיב הגיע יהודי וביקש לקבל תרומה מהגמ"ח. "עבור כמה נפשות כבודו צריך מצות", שאל בעל הבית, והלה השיב בלשון עילגת: "מצות ב"ה לא חסר לי." "אם כן מה אתה רוצה ממני." האיש התקשה לדבר ואמר בגמגמום: "יש לי מצות אך - אין לי אפשרות לאכלן, אפילו לא טחונות או שריות, משום שאין לי שיניים! ומכיון שחסר אמצעים אני, אין לי את הממון הדרוש להתקנת שיניים תותבות. אשר על כן, שלחני גבאי הצדקה אל כבודו המנהל את גמ"ח המצות..." "אני נורא מצטער יקירי - את הכסף נדרתי עבור מצות, לא עבור שיניים!". וכאן נענה העני ואמר בפקחות: "הרי כל כוונתך היתה לזכות את ישראל בקיום מצות אכילת מצה, אם כן מאחר שאין ביכולתי לקיים את המצוה ללא השיניים, הרי שגם לך מיוחד הגמ"ח..." דעתו של בעל הבית עדיין לא נחה מסברת העני, וחשש שמא ימעול חלילה בנדרו. אשר על כן ביקש מחבירו להמתין עד שירופץ ויציע שאלה מעניינת זו בפני מו"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א?

תשובה: השיב מו"ר הרב זילברשטיין: בתורה נאמר (שמות י"ב ד): 'ואם ימעט הבית מהיות משה', ודרשו רבותינו במסכת פסחים (דף צ' ע"א): 'החיינו משה', דהיינו אם ימעט הבית, שיש לבעל הבית מעות מועטים ואין לו די 'מהיות משה' אין לו מעות לצרכי הפסח, אזי ולקח הוא ושכנו, ועל - ידי שממנה אחרים על השה שלו ומקבל מעות, יהיו לו מעות אלו לצרכי קרבן הפסח. ואומרת הגמרא, כי יכול הממנה אחרים על פסחו לקנות במעות שקיבל אף עצים לצליית הפסח. ובטעם הדבר מסבירה הגמרא: "דכיון דתקנתא דפסח הוא כגופא.

## • מבט לפרשה •

### "ואל בני ישראל תדבר לאמור קחו שעיר עיזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה"

בספר נאמר על פסוק זה: וכי מה ראו ישראל להביא יותר מאהרון? אלא אמר להם: אתם יש בידכם בתחילה ויש בידכם בסוף יש בידכם תחילה "וישחטו שעיר עיזים" ויש בידכם בסוף "עשו להם עגל מסכה" יבוא שעיר ויכפר על מעשה שעיר יבא עגל ויכפר על מעשה העגל.

נמצא אם כן שהשעיר מכפר על מעשה יוסף שזרקו אותו אל הבור והעגל מכפר על חטא העגל.

יש להבין - שאל הצדיק רבי יחזקאל ליפשיץ מקאליש - מה היה צורך דווקא עכשיו לכפר על חטא יוסף?

אלא - השיב הצדיק - במדרש מובא שהאחים כעסו על יוסף כיוון שראו שעתיד לצאת ממנו ירבעם בן נבט שעתיד להקים עגלי זהב בבית א-ל ולחטוא ולהחטיא את ישראל בעבודה זרה משום כך רצו למנוע זאת ועל כן זרקו אותו בבור.

על כן עד מעשה חטא העגל הייתה איזו שהיא הצדקה למעשה יוסף שהרי כל הכוונה הייתה למנוע עבודה זרה בישראל אולם לאחר חטא העגל שוב לא היה שוב כל פתחון פה ותשובה על מעשה יוסף.

לכן כאשר נצטוו ישראל להביא כפרה על חטא העגל נצטוו להביא גם שעיר ככפרה על "וישחטו שעיר עיזים". (חסידישער וארט)

### "וידם אהרון"

בגמרא מסכת זבחים (דף קט"ו עמוד ב') מבואר שהאaron הכהן למרות האסון הכבד שפקד אותו ידע שלא מתו בניו אלא כדי להקדיש את שמו של הקדוש ברוך הוא ומשום כך שתק על שתיקתו זו קיבל אהרון שכו.

על עניין זה אמר רבי ישראל בעל שם טוב משל נפלא:

אדם אחד נקרא ע"י שליח המלך לבוא מיד אל הארמון כאשר ראה האיש את השליח שהיה לבוש בגדים שחורים ופניו זועפים מיד אחזו פחד גדול שמא צפוי לו עונש מאת המלך.

היה שם פיקח אחד שהרגיעו ואמר: מה לך לחשוש מפני השליח הן אינו יכול לעשות לך מאומה ללא צווי המלך על כן במקום שתפחד ותדאג פשפש במעשיך ואם יודע הנך כי אין בידך כל חטא טוב תעשה אם תמרה אל הארמון כאשר צווה המלך ותשמע את אשר בפיו. ושוב מעשה באדם אחד שנקרא אל המלך ע"י שליח לבוש בגדי תכלת ופניו שוחקות שמח האיש מאוד והחל מרקד.

פנה אליו פיקח אחד ואמר: מה לך מרקד? ומי לידך יתקע כי השליח הזה מבשר טוב? אל תלך שולל אחר מראהו ואחר פניו השמחות אלא חשוב בנפשך אם נאמן אתה למלך השליח מבשר טוב עבורך אולם אם חלילה חטאת נגד המלך... כלתה אליך הרעה!... כך הוא גם הנמשל - אמר הבעל שם טוב הקדוש - אין לו ליהודי לשפוט את עצמו לפי שבאה אליו טובה או רעה חלילה אלא עליו לערוך בכל עת חשבון הנפש ולידע אם אכן נאמן הוא למלך!

# סיפור חיים

דניאל ברם

## תחזור הביתה

מפגש בגינה ציבורית הפך לסיטת לילי. הדברים שנאמרו שם בצחוק ושיעור תורה אחד - השיבו נשמה טועה לכור מחצבתה

הם לא הבינו, על מה נחת עליהם העונש המר הזה. "מוטב לי שהילד לא יגור אצלי ולא אדע על קיומו, מאשר כל לילה לעלות על המיטה ולהמתין בקוצר רוח לילד שיחזור מהרחוב", אמר האבא לא פעם לאמא. האבא גם הבין, שיש ילדים נוספים בבית ואל יתכן להשאיר את הפגע הרוחני בתוך כותלי הבית, מהסיבה שאין ביטוח לכך שאחיו לא ידבקו בנגע.

כאמור, מנחם כבר לא לומד בישיבה. הרחוב דיבר אליו יותר מכל. גם התחנונים והדמעות של אבא ואמא לא חוללו מהפך בליבו הקר של מנחם. "זה בעיה שלכם שאתם לוקחים את זה ללב. תקבלו אותי איך שאני", מהחם היה מסנן בכל הזדמנות שההורים תפסו אותו לשיחה.

עד אותו יום שהוא חזר בשעת לילה מאוחרת כהרגלו, אבל הדלת הייתה נעולה. אין כבר מפתח בארון חשמל, המנעול סגור גם מלמעלה. כעת, מנחם זרק מחוץ לבית בשעת לילה מאוחרת ללא כל יכולת להכנס לבית. בתחילה הוא חשב, ששכחו להשאיר לו מפתח. לאחר שהוא ניסה לחייג כמה וכמה פעמים להוריו, משלא נענתה השיחה, הוא הבין את הרמז ובצורה קשה. משם הוא שם את פעמיו לעבר בית הכנסת השכונתי שם הוא החליט להעביר את הלילה בשינה בעזרת הנשים.

...

כל השכונה הכירה את מנין הנץ המפורסם בבית הכנסת המרכזי. ולא בגלל התפילה, אלא בזכות השיעור שהתקיים לאחריה. הרב שילה אביטן, היה מיזמי הרעיון. באחד הבקרים הוא פנה לר' שמואל כהן והציע לו למסור שיעור בהשקפה מידי יום, למשך עשר דקות לאחר תפילת הנץ. ר' שמואל נענה בחיוב והשיעור יצא לדרך. הדרך בה ר' שמואל היה מעביר את הדברים הייתה מיוחדת להפליא. לשונו הייתה חדה ורכה, דיבורו זורם וקולח ודבריו היו נכנסים לכל לב, גם של היהודי הפשוט ביותר. בכל יום הוא בוחר נקודה מהפרשה, ומפשט אותה לחיי היום יום. התגובות לשיעור היו נלהבות ביותר, רבים מהשכונה היו מתאספים למנין הנץ שאט אט הפך למניין המרכזי והיו נשארים לגמוע בצמא את דברו המתוקים של ר' שמואל.

מנחם התעורר משנתו בשעת בוקר מוקדמת כשהוא בעזרת הנשים, תפילת הנץ הסתיימה ושיעורו של ר' שמואל החל. מנחם בחר לפני הציאה מבית הכנסת שהוא יעמוד לשמוע מעט דברי תורה. פרשת השבוע הייתה פרשת קורח.

כמדי לילה, גם הלילה דלת משפחת אביטן הייתה נטרקת בשעה ארבע לפנות בוקר. במפתן הדלת עומד מנחם. חולצתו זרוקה מעל מכנסיו וריח חריף של סיגריות נודף מבגדיו. מנחם, כבר בחור בישיבה קטנה. הוא בחר להעביר את שעות הלילה בבילוי ברחוב, מאשר לשכב ולישון במיטה, להתכונן לבוקר חדש שעתיד לעלות. באופן עקבי ובשעה קבועה, מנחם היה נכנס לבית כשהוריו בחדר ממתנים לו בכיליון עיניים. ולא, לא שהם לא ניסו לחייג אליו. כל ניסיונות החיגו עלו בתוהו; או שהן היו נדחות, או שהיו נענות בעצבים: "שחררו ממני, אני לא חייב לכם כלום".

ההורים כבר חצי מיואשים ממנחם. הם הבינו שאין פתרון שיעזור לבנם - תלמיד הישיבה - לחזור לתלם, להפסיק לבלות בלילה ולחזור בשעה מוקדמת לבית, כך שלמחרת הוא יוכל לנהל אורח יום כמו בן תורה, כמו ילד שאליו הם פיללו כל חייהם.

וכמו בבית כך בישיבה. בלילות שמנחם היה צריך לישון בפנימייה, הוא היה בוחר לוותר ולצאת החוצה לשוטט במקומות שאיש לא יודע היכן הם ומה מעשיו במקומות אלו. הצוות בישיבה ניסו כמה וכמה פעמים לקרוא לו לחדר ולהבין מה הוא מעולל בשעות הלילה מחוץ לישיבה. בכל פעם הוא ידע לצאת מזה יפה; פעם זה חתונה, פעם זה תירוצי משפחתי ופעם זה חולי. אבל גם בצוות הבינו, שמשו לא שגרתו מתחולל לנגד עיניהם. לאחר מספר ימים, הוחלט לשלוח אותו מהישיבה לצמיתות.

מנחם בחר להמשיך בדרכו. כמדי לילה, הוא היה נוהג לצאת לנקודת מפגש בגן 'הקיסר'. שם הוא היה פוגש בחבריו לברזלי הרחוב. הם היו יושבים יחד, מדברים ועושים בלגן בכל השכונה. בכל יום הם היו יושבים לסכם על אירועי היום ואף היו מפטפטים בנושאים שהשתיקה יפה להם.

שמעיעים לילד אהבה, הוא חוטף אותה בזרועות פתוחות. שם החברים ידעו לקבל אותו בצורה חברית וחמה, הם לא היו מעירים לו על התספורות והלבוש, הם לא היו צוחקים על העיניים הפוזלות שלו ובעיקר היו מספקים לו את צרכיו שלא היו מצויים בבית שומר תורה ומצוות נורמטיבי. "החבורה" הזו הלכה וצמחה, עוד ועוד בחורים הצטרפו למעגל המכונה 'נוער נוסף'. פריצות לבתים בשעות הלילה, גניבות אופניים ושירים בקולי קולות היו רק פרומו ממה שיעוללו הנערים ברחובות העיר. הוריו של מנחם לא ידע את עצמם מרוב צער.

## כסא דנחמתא

בשבוע החולף נסתלק מעימנו גדול הענווה בדורינו מרן הגר"מ מזוז זצוק"ל. מה אנחנו יכולים ללמוד מדרכו?

בשבוע החולף איבד עם ישראל את הגאון הצדיק מרן רבי מאיר מזוז זצוק"ל. מרן הגר"מ זצוק"ל היה ידוע בחריפותו ובחכמתו האדירה בכל מכמני התורה וההלכה. תורת העיון, הבקיאיות וההלכה היו נר לרגליו. איתם הוא הולך והנהיג רבבות רבות בעם ישראל. הדרך אותה הטווה, החזון אותו הקים והמפעל האדיר שנקרא 'כסא רחמים' הינם לא אחרת מאשר אבן דרך בהיסטוריה של עם ישראל ותורת ישראל.

מרן הגר"מ זצוק"ל, היה ידוע ומפורסם בגודל ענוותנותו שנשגבה היא מבינתם של בני אנוש. סיפורים רבים סיפרו לאחר פטירתו, אבל דומה שהענווה והיחס האישי והחם שכל אחד שהיה אצלו זכה לקבל, גם כן פסקה. קשה היום למצוא דלתות פתוחות שם כל יהודי, מכל סוג שהוא, בכל רמה רוחנית שהיא, עם כל כיפה שהיא - אם בכלל היא קיימת, שמקבל יחס אישי כאילו היה בנו ממש.

רק מבקשתו הצנועה שלא להספידו בעת הלוויה אנו יכולים ללמוד מהי גודל הענווה שהייתה שרויה במשך כל פ' שנות חייו של ראש הישיבה זצוק"ל. ואת הדברים הללו אנו רואים כחותמת גומי על שלל תלמידיו שמפורסמים בכל רחבי הארץ. חלקם ראשי ישיבות ודיינים, חלקם אף נמצאים ומעורים להבדיל בענייני החולין. אך המשותף לכולם, זה העיון וההתמדה, הנקודה הזאת של לדעת כיצד להתמקד ולהביט על דברים בצורה חכמה ונבונה, ולהסיק מהם את המסקנות שצריך להסיק ללא ערבובים מיותרים.

משנתו הייתה סולת נקיה וזכה. תורתו האדירה שאיננה נגמרת עד רגעים אלו ממש, היוותה אבן יסוד בחיי רבים בעם ישראל. ולנו הקטנים נותר דבר אחד ללמוד מדרכו, והיא הענווה והפשטות. הזכות הזאת של לדעת כיצד ללמוד מדברים את מה שצריך ללמוד ולא לחפש היכי תמצא על כל דבר.

ויה"ר שיהיה מליץ יושר עבור כל העם היושב בציון, וישלח לנו משיח צדקנו במהרה בימינו ונזכה לתחיית המתים עם שאר צדיקים וחסידים. אכ"ר.

## חדרי הנפש

רצונות, רגשות  
והשגת מטרות  
הרב מלאכי כהן שליט"א

## האמת הסובייקטיבית

תמיד יש אמת בכל משפט שאדם אומר גם אם הוא לא נכון אובייקטיבית.

האדם מבטא את רוחו באמצעות מילים. למילים שהוא אומר יש משמעות עבורו ויש גם סיבה מדוע הוא בחר דווקא אותם. ולכן, יש למילים שהוא אומר יש אמת סובייקטיבית נסתרת - והיא המשמעות של המילים האלה עבורו. לדוגמה (מהשעור): כולם לא עוזרים בבית הזה, יש פה אמירה, כנראה שהיא לא נכונה אובייקטיבית, כי יש בה הכללות ומסקנות שכנראה הבסיס העובדתי שלהם דל, אבל אי אפשר להתעלם מכך שעבור האומר של המילים האלה יש ביטוי לחוויה הפנימית שלו. לא תמיד אנחנו יודעים מהי האמת הסובייקטיבית שמאחורי המילים, בדוגמה הנ"ל ייתכן ואשתו לא עוזרת במה שחשוב לו שהיא תעזור ולכן מבחינתו אין עזרה בבית. ייתכן שהוא חש שבאופן כללי יש חוסר איכפתיות בבית גם מצידו אבל מפריעה לו תחושת הניתוק הזו איך שכל אחד חי בבועה. כדי להבין מהי המשמעות עבור האומר של המשפט אנחנו צריכים לתשאל אותו עליו ולמצוא קצת דוגמאות או הבהרות שיפשוטו עבורנו את מה שהוא מרגיש.

אחרי שהבנו מה הוא מרגיש, נוכל לנסח משפט יותר מדויק עבורו, ועל ידי זה ליצור הכלה ריפוי ואולי גם שינוי. בדוגמה: חשוב לי שאשתי תעזור לי בדברים שבאמת חשובים לי. (-אולי כעת אפשר לדבר עם האשה). מפריע לי שאין איכפתיות בין בני הבית (ואולי אני יכול לעזור ולתת כדי לייצר אותה?) ועוד...

המטרה של הכלי הזה הולכת עם המפה של המטופל רק מבניה אותה יותר לעומק, בכך היא נותנת למטופל הכלה גבוהה מאוד, וגם הבנה מהותית יותר של מצבו בצורה שאפשרת ניסוח מחדש וגם בחירה מסוימת.

(כל הכלי הזה לא מתייחס לאמת האובייקטיבית. שכן היא עדיין לא יצאה לאור, וכאן נכונות שאלות מטא-מודל אחרות: האם תמיד לא עוזרים בבית? מי כן עוזר בבית? האם זה הגיוני שיעזרו בבית כמו שאתה מצפה? איך ועד כמה צריך לעזור בבית? ועוד... כאן אנחנו 'נלחמים' באמת הסובייקטיבית של המטופל על ידי הצמדתה לאמת האובייקטיבית).

הבהרה: אמת אובייקטיבית וסובייקטיבית כאן היא לצורך התנסחות והפשטה בלבד, נא לא להיתפס על המילים.)

עשו והצלחו.

מלאכי

\*\*\*

הרב מלאכי כהן הינו מטפל רגשי על פי השקפת התורה וחכמנו בעלי המוסר והמחשבה. מוסמך בשיטת נ"פ. מדר"ק חתנים ויועץ נשואין. לתגובות ולהתייעצות [m086173528@gmail.com](mailto:m086173528@gmail.com) האזינו לקו התוכן של מכון מלאכי. הקו שיעשה לכם הכי פשוט להצליח הרבה יותר. ללא עלות. חייגו עכשיו: 08-617-3528.

הבית בצורה הרמטית. מהדברים הללו, הוא הבין בצורה שלא משתמעת לשתי פנים שהוריו לא ויתרו עליו, ולו לרגע אחד. תמיד ובאופן קבוע הוא היה מוזכר גם בתפילות, בדמעות וברגש. על מנחם, הם לא רצו לוותר מעולם.

מנחם הוסיף לשוחח על כך עם אביו, וקבע איתו חברותא קבועה בכולל החל ממחר. ואכן למחרת בבוקר, לאחר תפילת הנץ ושיעור התורה של ר' שמואל, אבא ומנחם היו צועדים לבית לארוחת בוקר ומשם המשיכו לכולל, שם החלו ללמוד מסכת סוכה.

הימים חלפו ומנחם הרגיש הוא יכול לחזור לעולם הישיבות. לאחר שמנחם נבחן והתקבל באחת הישיבות המצוינות, הוא החל ללמוד בצורה רצינית ומלאה חשק. את ההנאות שלו הוא גנז בצד, והביא לקדמת הבמה את האווירה הרוחנית והתורנית שבערה בו כל העת.

אט אט, הוא הפך לדמות אהובה במיוחד בעיניו של ראש הישיבה. האחרון שלא וויתר למנחם, בחר בו כחברותא האישי שלו. בזמני הלימוד בחברותא עם ראש הישיבה מנחם מיצה את מירב כישוריו וראש הישיבה ראה בו פלא עיוני נדיר.

כשהגיע מנחם לפרקו ראש הישיבה גם בחר להציע את הצעת השידוך. ביתו, נערה צדיקה וצנועה כלילת המידות. מנחם נפגש עימה, וב"ה זכה להקים בית נאמן בישראל, כשהוא ממשיך לשקוד בתורה הקדושה.

...

באחד הלילות בשעת לילה די מאוחרת, מנחם ערך סיבוב יחד עם רעייתו. בדרך הם חלפו על פני גינת 'קיסר'. מנחם הביט לעבר הגינה כשהוא מבחין ביהודה, החבר לשעבר. יהודה כמעט ולא זיהה את מנחם בגרסה החדשה. בן תורה עם מגבעת וחליפה, כבר לא ילד רחוב. "איך עשית את זה מנחם?", שאל יהודה.

מנחם נעמד לספר ליהודה את שהתחולל אצלו באותו בוקר ששמע את השיעור של ר' שמואל שאמר, שחברים רעים הם לא אמיתיים מהסיבה שהרוע הוא דבק חזק להדביק חברים ובלי זה - אין כל חברות. "במחשבות אלו הגעתי באותו לילה לגינה", מספר מנחם ליהודה. "אז צעקת לעברי שאני לא מקובל בחברתכם וכי אני יורד לכם לחיים. נפגעתי ממך מאוד ובחרתי לתפוס מכם מרחק. מרחק שקירב אותי אל דרך המלך", סיכם מנחם.

"אני לא מאמין, אמרתי לך את זה בהומור, לא התכוונתי כלל לפגוע בך", אמר יהודה. בזמן שמנחם מודה לו על הדברים שהוא אמר לו באותו ערב.

לאחר שנפרד ממנו לשלום, רעייתו שעמדה לצידו לא הייתה צריכה לשאול יותר מידי שאלות, היא הבינה את מה שהתחולל לנגד עיניה.

ר' שמואל דיבר על הנושא של ההתבדלות מן הרשעים וההדבקות לצדיקים. הוא אף המחיש והסביר שבמקום שקיים דבר שהוא נוגד את דרך התורה והיראה, הרי שהאנטי הזה יכול להחזיק קשרים בין חברים, גם שהם לא מסתדרים בכלל. ר' שמואל הרחיב רבות בנושא ההדבקות לדרך השם ולדרך התורה והמצוות, ועד כמה גדולה מעלת מי שמזניח את הדברים שנוגדים את התורה הקדושה, ובמקום זה בוחר לעבוד את השם.

מנחם שמע את הדברים, ויצא החוצה לעבר מקום עבודתו. בלילה הוא יגיע שוב לגן הקיסר לחיק חבריו. כשהוא הגיע אחד מהחברים, יהודה שמו, שישב בחברתו צעק לעברו: "איזה ילד אתה. כל הזמן אתה נמצא כאן, למרות שאנחנו לא רוצים אותך. תפסיק לחפור לנו ולרדת לחיים שלנו. תשחרר מהווריד", אמר יהודה לעבר מנחם ללא כל בוש.

מנחם שמע את הדברים ונפגע עד עמקי נשמתו. הוא עזב את המקום במהירות ופנה לעבר ביתו. אולי היום, הוא קיווה בליבו, הבית יהיה פתוח. הוא מגיע הביתה אבל הבית שוב פעם סגור, גם דפיקות הדלת לא עזרו. הוא החליט לשבת בספסל שבכניסה לבניין. ישב, בכך וחשב. במשך קרוב לשעה, עד שהרכב המוכר חנה בחניה. מהרכב יצאו הוריו של מנחם, לאחר ששבו מאירוע משפחתי שהתקיים בעיר מרוחקת. האמא, שראתה את בנה יושב בוכה בספסל, רצה אליו במהירות וחבקת אותו.

"סליחה אמא", אמר מנחם בקול חנוק. "תמיד חשבתי שכל המעשים שאני עושה, הם אלה שנתנו לי את הסיפוק בחיים, עד שהיום גיליתי אחרת", הוא אומר תוך כדי שהוא פורץ בדמעות שליש.

האמא לא נותרה אדישה. היא אמרה לו, כי הם אהובים אותו מאוד ותמיד האמינו שיום יבוא והוא ילמד את החיים מקרוב. האם שתפה אותו בלילות הכואבים שעברו עליה ועל בעלה. "תדע לך בכל לילה שהיני עולים למיטה היינו ממריים בבכי. לא ידענו מה אתה עושה בלילות, לא ידענו מה מתהפך בתוך החינוך הטהור שהקדשנו כל חיינו עבורך. קבלנו את זה בצורה קשה מאוד ולא מצאנו פתרון למעשים הללו", שתפה אותו אימו. היא אף הוסיפה לספר לו שאבא הלך להתברך אצל אחד הצדיקים, אותו צדיק הקשיב לדבריו של האבא, הרב שילה, על זכות זיכוי הרבים שיש לו בכך שהקים שיעור השקפה מידי יום לאחר תפילת הנץ. הצדיק הוסיף לברך, שמעל לכל ספק הוא בטוח בזה שזכות התורה תעמוד ותסייע למנחם להעלות שוב מדרך הקיסר לדרך המלך.

מנחם התרגש מאוד ממש הדברים. הוא גם הבין מאימו, שהדלת שנסגרה בליל אמש קרתה בעקבות גל גניבות שהתרחש לילה לפני אצל כמה מהשכנים, וכדי למנוע אירוע גניבה אצלם בבית ההורים הוכרחו לנעול את דלת

## אמרי קודש

חידושים וצימודים בפרשה  
הרב יצחק עטיה שליט"א

## המראה הוא הקובע

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (ויקרא ט, א)

"אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם" (מדרש רבה יא, ח).

ובמדרש (שמות רבה ה, טו) אמרו, "מה עוף אינו פורח אלא בכנפיים אף ישראל אינם יכולים לעמוד אלא בזקנים".

בגמ' (ב"מ דף פז.) "עד אברהם לא היה זיקנה, מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק, בהדי יצחק בהדי אברהם. אתא אברהם בעי רחמי והוה זיקנה [פירוש, שאדם שרצה לדבר עם אברהם היה טועה ומדבר עם יצחק, וכן להיפך, מחמת שלא היה שום שינוי ביניהם], עד שביקש אברהם אבינו זיקנה שנא "ואברהם זקן בא בימים".

וע"ע במדרש רבה (בראשית רבה סה, ד) שאמרו שם "אמר לו הקב"ה טוב תבעת וממך הוא מתחיל" עיי"ש.

ובספר "ילקוט לקח טוב" כתב, בספר 'קהלת יצחק' מובא שהג"ר צבי הירש זצ"ל ביאר בעניין בקשת הזקנה, שאברהם נוכח שהשוויון בין זקן לצעיר במראה החיצוני עלול להיות לרועץ ולהביא נזק גדול. שהרי גם אם דומים היו עד אותה עת בתכונותיהם הגופניות, שונים הם בתכלית בתוכם הפנימי.

על הזקנים שהאריכו ימים נאמר: "בישישים חכמה ואורך ימים תבונה" (איוב יב). נסיון החיים והחכמה שקנו במשך שנים ארוכות הקנו לזקנים את היכולת להדריך את בניו דורם, לחנכם ולהנהיגם, בפקחות, בחכמה וביושבו הדעת. הצעירים לא זו בלבד שחסרים הם את כל התכונות האלה, אלא גם קשורים הם לעולם הזה ולעניו, ועובדה זו משפיעה על שיקול דעתם ועל קו המחשבה שלהם.

חשש אברהם שמא יטעה המראה החיצוני את הבאים לשאול עיצה מן הזקנים, ובטעות יפנו אל הנערים, לכן תבע זקנה כדי שבני ישראל בכל הדורות יכירו וידעו את מי לשאול, ובכך תובטח הנהגה נבונה ושקולה לכל דור דור.

זוהי כוונת הגמ' בב"מ הנ"ל שמתארת כיצד חזה אברהם על בשרו את הטעות הנוצרת מתוך השוויון במראה.

מי שרצה לדבר עם אברהם, בא לדבר עם יצחק, וכן להיפך. והקדוש ברוך הוא הסכים עימו ואמר לו: "טוב תבעת וממך הוא מתחיל".

בהמשילו את הזקנים ל"כנפי העוף" [במדרש הנ"ל]- רצה ר' עקיבא ללמדנו שכמו שכל קיומו של העוף באוויר תלוי בפעולת הכנפיים, כך שלשלת האומה תמשיך להתקיים אך ורק אם תשכיל לשמוע אל הזקנים - ונראים כמורי הדרך של האומה. הם עצמם הודרכו ע"י זקני הדורות שקדמו להם, ובכך מובטחים אנו שדעתם דעת תורה היא.

## כיצד להגיב מול ציונים נמוכים שהילד מקבל?

בחלק ממוסדות החינוך נהוג לקבל פעמים בשנה תעודה, אשר בה נכתבים הישגי התלמיד במקצועות שונים. מה הדרך הנכונה של ההורים, באופן כללי, להגיב בצורה נבונה על כלל ציוני התעודה?

ה'תעודה' יכולה לשמש כלי של הענקת מוטיבציה בעקבות הצלחות לימודיות שאותם הילד השיג לעצמו בתחומים שהוא הצטיין בהם. מי מאתנו לא רוצה לקבל מילה טובה או שבח על פעולה שהתאמץ והצליח בה. גם אנשים מבוגרים ככל שיהיו, יש להם את הכמיהה לקבל מילה טובה על מעשה טוב שעשו, ואם כן על אחת כמה וכמה ילדים צעירים בדיוק לכאן נכנס קול השופר שנקרא 'תעודה' אשר דרכה נוכל להשיג עוד הזדמנויות מסוימת להערכתנו כלפי הילדים.

זהו דבר שצריך להיעשות ביושבו הדעת, ולא ח"ו בהנחת עפעף קטן עם סריקה מהירה של העיניים על התעודה. דמיינו לעצמכם איך הייתם רוצים שיתכלו על עבודת היצירה שלכם שהשקעתם עליה שנה שלימה, יום אחר יום, האם בהנחת ראש וחיוך קטן, או שמא הייתם רוצים שיעמדו כולם ויסתכלו על היצירה שלכם במשך דקות ארוכות, ויהללו אותכם בברכה ראשונה ואחרונה. אני מעריך שבוודאי הייתם רוצים שמלות השבח וההלל לא יגמרו מספר דקות ארוכות. כך לפחות יש להביט ולהסתכל נכון על ההשקעה שמתבטאת בגליון הציונים ששמה תעודה.

דא עקא שלפעמים אנו גם אמורים לעמוד מול ראיית הכשלונות המבצבצים בטור גליון הציונים, ומול עינינו משתקף דווקא הציון הלא מחמיא בעליל ובדיוק שם קשה להורים להגיב בתבונה יתירה. אבל הורה חכם, מתבונן לעומק ומעריך את ההשקעה שמאחורי הציון לא רק את הידע כמה אהבת תורה ויגיעה יש פה, כמה התמדה ורצון ומאמץ, הרי אלו הערכים החשובים באמת, אלו הכלים החיוניים שימשיך אתם הילד לאורך החיים שלו. אסור לנו לפגוע באמון של הילד ובנכונות שלו להשקיע בחיים, הרי את ההשקעה צריך בשביל חייו הרוח ועבודת המידות בשביל לימוד לשם שמים ובשביל הגשמת מטרות נעלות מכל סוג שהוא. הבה נשמור מכל משמר על אותם כלים מופלאים של השקעה ומאמץ, של רצון ומוטיבציה, אותם יצטרך הילד כל חייו בכל הישג שירצה להשיג לעצמו אם בגשמיות או ברוחניות.

אז איך באמת מגיבים חשוב מאד להגיב בתבונה בחום ובאמפתיה גם לילד שנכשל, אפילו אם הכישלון נראה כאילו נבע מעצלות לא נסגיר חלילה אכזבה עמוקה, ונפריד בין ההישג לבין הילד. מותר ורצוי לחבק את הילד גם אל מול הציונים שהוא נכשל בהם, חשוב לומר לילד אתה הילד הכי טוב בשבילי, אני בטוח שההשקעה שלך תבוא לידי ביטוי בעוד הזדמנויות.

לא מעט ילדים חוששים מאוד להראות את התעודה הלא מחמיאה שלהם אל מול ההורים. לפעמים הם אפילו נכנסים לחדר, ומעדיפים להסתגר או להעביר נושא, העיקר שנושא התעודה לא יעלה כלל על הפרק. הורים יקרים! אין צורך להביך את הילד תנו לזמן לעשות את שלו בענין, זה לא עבירה לראות את התעודה גם לאחר יומיים, כשלצידכם גביע גלידה טוב ומשובח והילד אוכל להנאתו.

ילדינו מביטים בנו בכל רגע נתון בציפיה דרוכה מה נאמר להם דווקא לאחר ציון כל שהוא שבו הם קצת נכשלו, בלשון המעטה, המילים הראשונות צריכות להיאמר במחשבה ובכובד ראש כי לפעמים מתוך רצון שהילד ישפר אנו נוטים לומר מילים כדברנות, שאותם הילד לא שוכח מהר כל כך. ההורים הם הדגם הראשון והקובע בכל מה שנוגע להסתכלות על ערכים בחיים ועל משמעותם, לכן גם אם נראה שהילד אינו שומע, הוא דרוך מאד וקשוב לכל תגובה, הוא קולט את כל התגובות של ההורים שלו, ומבחין במה שבאמת מוערך אצלו. כאשר הורים מסבירים לילד שחשובה להם ההתנהגות וההשקעה, הוא יקבל את זה. אולי לא יביע זאת מיד, אבל עמוק בליבו הוא יפנים את הדברים ויעשה בהם שימוש לטובה.

## נצור לשונך // שומרים על הלשון - ורואים ישועות!

בנימה אישית: ככל שחולפות השנים מאז יצא לאור העולם החיבור "שמירת הלשון", כולנו חשים כמה חשוב וקריטי החיבור הזה לחיי היום יום. וכמה מי שמקפיד לנצור על לשונו, מציל את עצמו מאסונות בעולם הזה, ופוחת לעצמו אולם רחב של זכויות אין קץ בעולם הבא. ובנימה זו, בע"ה, נשתדל להעלות עלי גליון הלכות מענייני שמירת הלשון. ויה"ר שהסגולות והזכויות הרבות שנאמרו על מעלת לימוד הלכות לשון הרע יתקיימו בכל הקוראים החשובים שיח'. אמן ואמן!